Digitized by Google

Digitized by Google

10.5.408

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Priv. S. C. M. *I. A. Pfeffel exc. A. V.*

Digitized by Google

VITA
B. JOANNIS NEPOMUCENI MARTYRIS,

AUTHORE
P. BOHUSLAO BALBINO, Soc. JESU
CONSCRIPTA,

NUNC DENUO EDITA, ET ICONISMIS PRÆCIPUA BEATI ACTA EXHIBENTIBUS ILLUSTRATA.

Scalpro & ſumptibus
JOANNIS ANDREÆ PFEFFEL,
Cæſarei Chalcographi.

Cum Licentia Superiorum.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,
Typis JOANNIS JACOBI LOTTERI, Anno 1725.

MED. PALAT. BIBLIOTHECA

Digitized by Google

Digitized by Google

REVERENDISSIMO
AC
ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO
FRANCISCO JULIANO,
DEI GRATIA
EPISCOPO HIPPONENSI,
S. R. I. COMITI à BRAIDA,
CATHEDRALIS ECCLESIÆ
OLOMUCENSIS
CANONICO ET SUFFRAGANEO:
NEC NON CELSISSIMI
AC
EMINENTISSIMI DOMINI,
DOMINI
EPISCOPI OLOMUCENSIS
IN SPIRITUALIBUS
VICARIO GENERALI,
ET
OFFICIALI,
ARCHIDIACONO ZNOYMENSI.

Digitized by Google

Reverendiſſime, ac Illuſtriſſime
Domine, Domine
&c. &c.

NE mireris Reverendiſſime, & Illuſtriſſime Domine, poſtquam ſuperioribus annis Reverendiſſimis, & Clementiſſimis Principibus Alexandro Auguſtano, & Sigismundo Viennenſi Præſulibus, illi Dominicæ paſſionis mýſteria, huic Viennenſes ſacras Baſilicas affabrè æri inciſas, ampliſſimis duobus nominibus inſcripſi, à me tibi hoc tertium opus, quod dudum mul-

Digitized by Google

multis titulis nomini tuo debebatur, nuncupari. Duo enim potiſſimùm ad hoc ut religioſiſſima B. Joannis Nepomuceni, plena ſanctitatis acta, eleganti ùt ùt pro rei amplitudine compendiario calamo à R. P. Bohuslao Balbino è Societate JESU viro eruditiſſimo olim conſcripta, adjunctis æreis tabellis publici juris facerem, animum inclinârunt. Primum, quòd non ſine animi voluptate cernerem, elaboratas à me ſuperioribus temporibus ea, qua poteram, arte, ùt rei dignitas poſtulabat, ductô ſcalprô Divi hujus imagines tanta manuum complosione per Bohemiam, ac Moraviam paſſim exceptas; avidiſſimis quoque animis in remotiores etiam Regiones expetitas; ad hoc plurimorum ardentia vota intelligerem, Divi Nepomuceni geſta, quæ in iisdem tabulis ſummaria methodo excuſa mirè paſcunt intuentium animos, paulò enucleatiùs expoſita legendi, tractandíque. Alterum, quòd, cùm novis indies, iísque recentiſſimis, ùt fama fert, prodigiis cœlum ipſum Joannis virtutes probare videatur, nihil me ab æquitate alienum facturum judicarem, ſi hac meâ opellâ immortalia ejus facinora orbi commendatum irem.

Verùm dum anxia ſubiret cogitatio animum, neque probè nôſſem, cujus ſub auſpiciis hoc nego-

tium agerem ; viſum eſt tuâ uti ad propoſitum meum authoritate & ſtudio : quorum altero tanquam clypeo in fronte libri appenſo calumniantes veritatis hoſtium injuriæ retundantur ; altero invictiſſimi Herois in oppetenda pro Chriſto morte fortitudo , debellata ſilentiô Wenceslai Regis garrula crudelitas, virtúsque cœlo digna, quæ Bohemiâ totâ ſolis inſtar reſplenduit, longè latéque celebretur; Ad hoc verò immortalis nominis tui , & præclarè geſtorum fama pietáſque perſpecta omnibus (quæ non unius Bohemiæ , Moraviæque anguſtos paſſa limites, ſeſe in exteras terras, etiam ad nos usque profudit) plurimùm conferre poſſe videbantur. Enim verò, cùm *Similitudo morum Mater ſit amorum*, nihil à te alienum arbitrare; ſi illius cauſam egeris, cujus vitam ab ineunte ætate tuam feciſti, dum nihil habuiſti prius, quàm ut in te Bohemia, piíque omnes alterum Joannem Nepomucenum , neſcio,an majori tui commendatione, an verò diſciplinæ Eccleſiaſticæ commodo,venerabundi ſuſpicerent. Et meritò : magna enim te inter,Antiſtes ſapientiſſime, (modeſtiâ tuâ dixerim :) & Joannem Nepomucenum vitæ, morúmque conjunctio ab ipſis incunabulis interceſſit.

Joannes honeſto quidem loco natus ; at cœleſtibus

ſtibus flammis, quæ naſcentis inſederant domui, factus illuſtrior, vix ortus futuræ ſanctitatis ſigna portendit. Te ſplendida natalium conditio, & geminæ cœli faces, novum Proſapiæ tuæ ſidus, ab ortu illuſtrârunt: eos enim Majores nactus es, quorum Regio Diademate * ſubinde coronati vertices ſummis Reipublicæ in Italia, Bohemia, aliísque Provinciis admoti muneribus, conſilio, fortitudine, conſtantia de Regnis, bonóque publico optimè meriti perennem nominis ſui, & ampliſſimorum factorum gloriã in poſteros, quos Bohemia & Moravia, ut tuas, & Germani tui laudes taceam, Patres Patriæ ſemper habuit, propagârunt. Amplius dicam; gemino illuſtratus es ſidere ſanctiſſimo Pio V. Pontifice, ac Thoma Aquinate; * qui è tuo quoque orti ſanguine plus claritatis, quàm per tot ſecula Majorum tuorũ facinora, quanquam illa ampliſſima ſint, ſtirpi tuæ attulêre. Ab his generis nobilitatem æquè, ac virtutis ſplendorem hæreditario jure es conſecutus. A teneris illico annis ſacris rebus afficiebare; ſi loquendum, ſi agendum eſſet quidpiam, tanta utebaris moderatione, ut nihil in puerili ætate agere videreris, quod virum non deceret: quo obtinuiſti, ut nemo eſſet, qui indolem tuam ad ſumma

* * Ex panegyrico Zaræ dicto 4. Octobr. An. 1723.

ma quæque natam ex his velut ex ungue Leonem non agnoſceret.

Vides, quàm par utrique vitæ initium; ſed major morum ſimilitudo; eandem enim vivendi normam communem cum Joanne habuiſti: ille capaciſſimam nactus mentem vix annos juveniles attigit, ea induſtriæ laude omnem literarum, & Chriſtianæ pietatis ſtudio operam conſecravit, ut Joanne doctior, ac ſanctior audiret nemo; & quanquam ingenii amplitudo, indoles ad maxima nata ſponderet plurima, caducarum tamen pertæſus rerum omne ſtudium eò contulit, ut Sacerdotii potiretur: hoc cùm eſſet adeptus, operam ſuam in tutanda Eccleſia Catholica, in conciliandis diſſidentium animis, in reprimendis ſceleribus, lucrandíſque Deo animabus meliùs collocatam ratus; adeò ſe probavit, ut in familiarem conſuetudinem à Wenceslao Rege admiſſus, eidem factus ab Eleemoſynis, paulò pòſt Canonicum ad S. Vitum Pragæ ageret; & niſi modeſtia, animíque demiſſio abnuiſſet, iisdem, quas meruerat, Litomislienſi, & Wiſchehradenſi Infulis ornaretur.

Habes hîc tuarum laudum compendium ſtrenuus Joannis æmulator Reverendiſſime Domine: florentis vitæ ætatem virtutibus, manſuetioribus

juxta

juxta ac ſeverioribus diſciplinis ea ingenii felicitate impendiſti, ut paſſim & probus & doctus indigitareris. Ad hoc; tibi fortunas ampliſſimas ab generis nobilitate, dignitates ſummas à tuis, Majorúmque meritis; ſpes denique maximas à favore omnium in Civili Republica pollicebare. Quod cùm ſcires oculatus, erat,ut hujusmodi ſeculi crepundia mentem à pientiori propoſito avocarent; niſi in conſtantem animum incidiſſent. Generoſo pede vanas fortunæ arridentis illecebras calcâſti; dum ad Sacratiora convertens animos in Sacerdotem unctus totum te alterum Samuelem immortali DEO conſecrâſti. Dies me deficeret, ſi ea, quæ Miniſter DEI publicus perenni laude digniſſima geſſiſti, omnia enarrem: Mitto ad omnem modeſtiam & pietatem compoſitos vitæ mores; mitto indefeſſum divinæ gloriæ promovendæ ardorem; mitto fervidam Eccleſiæ Romanæ defendendæ mentem; illud ſolùm indigitâſſe ſufficiat: duo potiſſimùm in te, tam exquiſitam politioris literaturæ, utriusque Pontificii, & Cæſarei juris peritiam, ac parem tantæ doctrinæ pietatem, omnibus admirationi fuiſſe. Unde nec virtus, nec eruditio tua diu in umbra latuit, in ſolem, & pulverem progreſſa eſt; cùm te paſſim ampliſſima munia ambirent, non tu illa; & à qui-

bus alii honorem mutuantur, tu eiſdem gloriæ, & dignitatis plurimùm addidiſti. Olomucenſis tamen Eccleſia non ſine pia aliarum invidia velut altera Magdalena partem elegit optimam, quando te primò Canonicum nacta non inertem, & otioſum; ſed talem, qui ex acceſſione dignitatis novam ſibi impoſitam provinciam arbitratus, tantò ſanctiùs vixit, quantò ſublimiùs ſe ſupra cæterorum conditionem poſitum cerneret: Semper primos inter rigida hyeme, quod etiamnum ſoles, in Choro; aſſiduus in audiendis confeſſionibus, dicendô ad concionem ardentiſſimus, in adjuvandis conſilio, & ære indigis munificus, beneficus in omnes; Religioſus inter ſeculi turbines videbare. Familiam quoque elegiſti gravem, modeſtam, cui in oculis nihil lividum; nihil concinnum in comis; nihil ambitioſum in veſtibus; nihil turgidum in inceſſu; nihil garrulum in ſermone; nihil improbum in moribus: tanta tibi ſemper erat pietatis cura. Teſtatiora ſanè hæc fuerunt, quàm ut eorum, quorum intereſt virtutem remunerari, oculos laterent. Hinc à ſapientiſſimis Diœceſis Olomucenſis Antiſtitibus, qui acre, & ſingulare adhibent judicium in viris ad gravia munia eligendis, qui nihil gratiæ, totum virtuti concedere ſoliti ſunt, Vicarius, ut ajunt, Generalis es conſtitu-

tus.

tus. Quod munus tanto Moravici Cleri, Eccleſiarum, & pietatis emolumento ſuſtinuiſti, ut perſpecta tua virtus ſumma cum ingenii dexteritate & eruditione conjuncta, réſque præclarè pro re Catholica ubique geſtæ Romam usque ſeſe penetrârunt; quæ, ùt amat, viros dignitatibus quærere, non viris dignitates, te Hypponenſi Mitrâ; non enim minus prœmium meritis tuis æquari poterat, coronavit.

Non tamen te ideo à preſſis Joannis veſtigiis avocatum dicam, ille quidem Infulas ſibi oblatas magna demiſſionis laude repudiavit; tu hanc non minori dignus præconio, non à te ambitam, invitus accepiſti, & etiamnum majores eâdem, qua illas mereris, virtute recuſas, negligis, aut declinas. Illud utrique iterum commune, quòd cùm omnia ad Divi hujus exemplum agas, eodem jure, quo felicitatem ſuam, atque amplitudinem Joanni Nepomuceno Pragenſis S. Viti Eccleſia, tibi Olomucenſis ſuam quoque referre debebat in acceptis. Nam, omiſſis veteribus, recentiora memoriâ recolamus: quantus tibi meritorum acceſſit cumulus his annis, quibus Eminentiſſimi Cardinalis, & Epiſcopi Olomucenſis cum Initiatoris, ſeu, ut vulgò ſuffraganei poteſtate laudatiſſimè vices geris! Næ munus hoc, cui multorum humeri ſunt impares,

tanta fide, diligentia, & dexteritate obis, ut ubique DEI, & Cælitum honorem, diſciplinam Eccleſiaſticam neglectam, aut penè collapſam reſtituas, augeas, ſancias. Teſtantur id duodecim variis in locis Auguſtiſſima DEO à te ſacrata templa; ſibi reſtituta quàm plurima; quæque ad ornatum, & Majeſtatem facerent, ſtudioſiſſimè procurata. Quod tuum in emendandis malis moribus ardens ſtudium, populi & Cleri pietas, qui toti Moraviæ & Bohemiæ virtutis,& Religionis eſt ſpeculum,me tacente loquitur.

Illud omnes in te mirantur, quòd, ſenili ætate, & fractis viribus cùm ſis, per vias aſperas, ac montium rupes brumali non rarò tempore cum gravi valetudinis periculo ædes ſacras perluſtres ipſe, in pravos mores inquiras; tam clementer vitia à tuis propulſes, ut feriendo parcere, & parcendo ferire videaris. Eſt quoque tibi laudatiſſimum hoc perfamiliare, ne procul diſſitæ à Paſtore animæ ſpiritali remedio ad conſiſtendum in virtute careant, omni ratione contendere; unde ut populo itineris moleſtiam ſublevares, tuam negligis: dilatis etiam gravibus Patriæ negotiis, quo indigenti populo confirmationis Sacramentum conferres, Saram, Cajam, aliáque remotiora loca adeò frequenter proficiſce-

ciſceris, ut quinquaginta octo mille quadringenti quinquaginta tres percenſeantur, quos Sacro unctos oleo ad fortiter pro virtute & fide dimicandum roboraſti! accedit, quòd ſpiritualibus mediis humanam etiam induſtriam ad tuorum profectum adhibeas, bonísque Paſtoribus, quibus cura concreditarum tibi ovium tutò committeretur, acutus, & ſagax populo ſapientiſſimè conſulas: muneris verò tui partes omnes ita exples, ut nec te Chorus pſallentium Domino ſuum unquam Canonicum, nec Diœceſis Vicarium requirat.

Poterant alii tot conſumi laboribus, tot itineribus frangi; tu contra erectior, tantùm abeſt, ut hac negotiorum mole fatiſcas, ut etiam, cùm domi ſis, authoritate, & conſiliô bono publico, tuíſque Eccleſiis longiſſimè proſpectum eas: Si enim Eccleſiis opus Rectoribus, priùs facto virtutis periculo, eos, quos exploratiſſima virtus eruditioni ſocia commendant, tanto muneri admoves; probè ſciens: dignitates eſſe merces virtutis, non ambitionis; meritorum, non precum. Si Civilis Reipublicæ neceſſitas poſtulat, poſtulat autem quàm frequentiſſimè, ita malis mederis, & bonum procuras, ut, qui tua facta propiùs intuentur, meritò in dubium vocent, an in rebus aggrediendis prom-

ptior, proſequendis fortior, aut perficiendis felicior ſis. De utraque Republica cùm Civili, tum Eccleſiaſtica optimè meritus: de illa, quòd tuis creſcat, & floreat ſapientiſſimis conſiliis; de hac etiam quòd per te ſacris initiatos habeat quàm plurimos (ampliùs enim, quàm 7431. viros omni eruditione, & virtute conſpicuos DEO conſecrâſti) quorum opera in inſtruendis rudibus; expiandis à noxis animis; atque adminiſtrandis Divinis Myſteriis uteretur. Hoc quidem utilitatis eſt; alterum gloriæ & decoris; utrumque tibi debet. Habet Moravia ſummis ornatos muneribus, ſanctitate & rebus bene geſtis ſpectatiſſimos, qui non minori ornamento, quàm utilitate rem gerunt Catholicam, Cœnobiarchas, & Hæteriarchos non paucos, quorum tu decem, ſi non penè omnes, infulis ornâſti: Authoritati an potiùs virtuti accedit tuæ, quòd duo Reverendiſſimi, ac Illuſtriſſimi Franciſcus Engelbertus Barbo è Comitibus de Bexnſtain, & Wenceslaus Carolus S.R.I. Baro Koſchinschy viri & generis Nobilitate, & doctrinâ ampliſſimi coram te caput demiſêre, ut prior Darienſẽ, hic Reginæ Hradecenſis urbis Epiſcopalem Mitram, meritorum ſuorum præmia, ex manibus tuis capeſſerent. Unicum ad gloriæ tuæ culmen deeſſe viſum eſt; ut tuo, cujus vices geris,

Emi-

Eminentiſſimo Cardinali & Principi Eccleſiæ Olomucenſis, dignum tanto capite Epiſcopale decus, quod tuis quoque meritis par eſſe poterat, imponeres; & id obtinuiſti: illud profectò virtuti tuæ tribuendum, quòd dum adeò liberalis aliorum vertices ſacris honoribus conſecrares, tui ſis oblitus, qui majora, ac habes, promereris. Nimirum non honores accipere, ſed mereri; & virtutem ſibi ipſi dignum eſſe præmium judicâſti. At dices, nihil horum B. Joannes Nepomucenus; nec infulas geſſit, nec contulit: non abnuo; verùm & tu ita hæc agis, ut agere non videaris; cùm nihil gloriæ, nihil ambitioni, nihil tuæ, ſed totum Eccleſiæ, cui labores tuos, & ſenilem ætatem impendis, utilitati tribuas: in hoc autem Nepomuceni vitam omnem fuiſſe conſumptam, veriùs eſt, quàm ut perſuadeam. Verùm quid hæc commemorem? Si populi quoque mixtum non muta veneratione amorem, quem in te concitâſti; ſi modeſtiam, qua infractus fortunam blandientem fers, qua in tanto dignitatis faſtigio excuſandum nihil in tuos mores admittis, adducerem, ſola Moravia paginam faceret.

Illud mihi primo propoſitum fuit loco; ardens ſtudium, quo Divi Joannis Nepomuceni Cultum promotum ubique contendis, certiſſimum amo-

mo-

moris, ac imitationis argumentum, admirari: non enim tibi ſatis erat, quem moribus æmularis, privato à te honore coli: totus in id incubuiſti, ut, quæ totius Bohemiæ erat votorum meta, eidem publici honores decernerentur. Innotuit hæc tua Romæ pietas: unde, dum Anno M. DCC. XVII. rogatu totius Regni, & tua maximè induſtria Clemens XI. ſummus Sacerdos ex ſapientiſſimis Bohemiæ præſulibus, qui Joannis acta, ac nova indies facta prodigia ad veritatis trutinam revocarent, ſacrum ſenatum coëgiſſet, Te hujus ornatiſſimi conſilii, licèt ſpectatiſſimi alii Antiſtites abundè ſuppeterent, præſidem, ac judicem conſtituit. Egiſti id munus tanta dexteritate ac ſtudio, ut remoto omni negotiorum objice ſtupentibus aliis, nullo frigoris acerbi, aut valetudinis ſiniſtræ malo deterritus, pluribus etiam horis ad confirmandam prodigiorum veritatem jusjurandum acciperes: tanta autem æquitate tuliſti ſententiam, ut ea, quæ tuo judicio probata ſunt, Romæ quoque probarentur. Unde factum Anno M. DCC. XXI. Joannes Nepomucenus in Beatorum Martyrum Catalogum refferetur. Hoc verò cùm eſſes aſſecutus, non facilè dixero, quanta ex illo beneficio in Divum tuum Patronum exarſeris pietate: illud argumento ſit, quòd,

licèt

Digitized by Google

licet ſeptuaginta duos prope annos numeres, longiſſimi tamen itineris moleſtias minimè pertimeſcens ad Beati Corporis levandi ſolennia Pragam advolare apud te conſtitueris; quæ cùm te ignaro ob auſpicutiſſimum, inopinatum tamen Mariæ Eliſabethæ feliciter regnantis Imperatricis adventum ante ſtatum tempus fierent, multum tibi pii doloris id attulit; verùm ùt eſt amor ingenioſus, Religioſum honorem, quem Pragæ tuo Beato Nepomuceno exhibere non poteras, compenſaſti: quando à te duobus ab hinc annis primum in Moravia templum, in Beati Martyris honorem, à Reverendiſſimo, & Illuſtriſſimo montis viridis Cœnobiarcha Saræ erectum, non ſinè ingenti animi voluptate eſt inauguratum.

Mitto reliqua, ut tuæ cædam modeſtiæ; compendio dixiſſe ſat ſit, voce populi loquor: tua induſtria D. Joannis Nepomuceni Cultus in Bohemia, ac Moravia adolevit, pietate creſcit, tuo ſtudio perpetuabit. Et hæc ratio erat Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine, cur nomini tuo hanc paginam inſcriberem; quod ſcirem hæc glorioſa D. Nepomuceni facinora à nemine tractanda ſæpius, volvenda diligentius, quàm à te; qui vitam D. Joannis exprimere per ſingularem virtutum imitatio-

nem bonis omnibus videris. Perge igitur & benigno affectu hoc meum erga te ſtudium proſequere: tantum audeo ex tua, cujus vitam proferant ſuperi meritis parem, mihi facilitate blandiri, quod demittere oculos in hæc folia non gravaberis; quo uno felicem me arbitrabor, tuísque favoribus obſtrictus in perpetuum vivam, ac ero.

Reverendiſſimæ ac Illuſtriſſimæ
Dominationis Suæ

Devotiſſimus

JOANNES ANDREAS PFEFFEL,
Calcographus Cæſareus.

Digitized by Google

VITA
B. JOANNIS NEPOMUCENI
ECCLESIÆ METROPOL. PRAGENSIS S. VITI CANONICI, PRESB. ET MART.

Authore BOHUSLAO BALBINO S. J.
Actis Sanctorum ab Hagiographis Societatis Jeſu Antverpienſibus ad diem 16. Maji inſerta.

PROLOGUS.

1. Nullum umquam tam infelix, tam bonis inimicum, ac tanta ſterilitate damnatum Chriſtianæ Reipublicæ ſeculum illuxit, in quo naſci & creſcere pietas & virtus non poſſent: imò quæ deteriora fuere tempora, eadem feraciora fuere ſanctitatis: adverſa enim virtutem non opprimunt, ſed faciunt, & factam corroborant. Quod vel in Bohemia noſtra Wenceslai, Caroli IV. degeneris filii, Regis ac Cæſaris Imperium ſatis oſtendit: qui cùm Princeps eſſet ignaviſſimus, idémque in luto ſanguine macerato (quod ei & in baptiſmo, & poſtea dum infans coronatur, ominosè contigiſſe ſcribit Paulus Zidets in Chro-

Digitized by Google

nico Bohemiæ M.S.) ſederet, id eſt libidinosè & crudeliter regnaret; tamen in tanta univerſi regni à capite ſuo corruptela, Eccleſia Bohemica, & præcipuè Pragenſis Metropolitana, tam inſigni numero virorum, ſumma generis claritate, doctrina, rebus fortiter pro Eccleſiæ immunitate geſtis, vitæ innocentia ac ſanctimonia, cæteríſque magnorum Sacerdotum virtutibus eo tempore abundavit, ut non ferrea, vel lutea; ſed aurea & gemmea Eccleſiæ tempora rediiſſe viderentur. De his illuſtribus Pragenſis Eccleſiæ viris in hiſtoria Metropolitanæ Pragenſis Eccleſiæ egimus: nunc B. Joannis Nepomucenſis vel Nepomuceni vitam & mortem feliciſſimam brevi compendio complectar, idque in arcani Confeſſionis Sacramenti (cui ille vitam ſuam impendit) honorem & gloriam. Ac nihil ego quidem dubitem, tanti Martyris Vitam pridem conſcriptam in antiquitate fuiſſe: at hæreſis, quæ B. Joannis mortem paulo poſt excepit, iisdem flammis, quibus templa & cœnobia omnia apud nos conſiderunt, corrupiſſe videtur. Quæ igitur de beato Martyre adferemus, in manuſcriptis plurimis ea ætate viventium hominum (quorum mihi ſuppetit copia) tum in typo expreſſis codicibus reperta, & in unum ſumma fide & religione collecta, non tam diligentiæ cuicui meæ, quàm felicitati, quòd inventa ſint, adſcribantur.

CA-

Digitized by Google

CAPUT I.

Pueritia B. Joannis, Sacerdotium & cetera munia.

2. NAtus eſt B. Joannes Nepomucenſis in Bohemiæ oppido Nepomuk, vel (ut veteres appellabant) Pomuk, in Pilsnenſi regione, Praga diſtans Bavariam verſus magnis decem milliaribus. Oppidum Nepomuk argenti fodinis quondam nobile, tum religionis antiquæ veſtigiis, nec minùs Monte, qui oppido incumbit, & Viridis dicitur, celebratum eſt: quòd nimirum in eo Monte (ut ex Annalibus Bohemicis conſtat) S. Adalbertus Pragenſis Epiſcopus, Româ ad Bohemos gentiles ſuos rediens, multis annis negatam Bohemiæ pluviam, ſanctiſſimæ Crucis ſigno, cum bonis precationibus in campos latè jacentes efformato, ſtatim cœlo deduxerit; ac primum hunc montem, totam deinde reliquam Bohemiam gratiſſimo ſurgentium herbarum virore recrearit; unde etiam Pomok vel Pomuk, ab immadeſcendo, loco nomen datum exiſtimo. Quo anno B. Joannes editus in lucem ſit, ſcire non poſſumus, ex ætate reliqua ſuſpicamur, inter annum M.CCC. XX. & XXX. ortum eſſe. Parentes, oppidani & mediæ fortunæ fuerunt, pietate magis quàm genere & opibus illuſtres. Pietatis hoc indicium eſt, quod ætate jam ſenecta, cùm prole omni carerent, precibus & votis fuſis ad Dei Matrem (quæ in ſtatua ſua ſub Viridi-monte in Cœnobio Ciſtercienſium, non ita procul Nepomuko, religiosè à populo colebatur) impetrarint filium; cui, ut affectus erga Mariam Dei Matrem ipſo nomine admoneretur, Joannis impoſuere nomen. At non uno be-

neficio contenta Virgo Mater, quæ nuper ex utero ſterili Joannem eduxerat, & propè creaverat, eadem recreavit: nam cùm puellus Joannes in graviſſimum incidiſſet morbum, voto ad ejusdem Divæ Virginis ſimulacrum à parentibus edito, & promiſſis in ætatem reliquam pro filio obſequiis, protinus ſurrexit incolumis.

3. Sed ante id quoque ſervi ſui ſanctimoniam & cœleſtem vitam cœleſti indicio comprobaverat DEUS: naſcente enim Nepomuci Joanne, ſereniſſimæ quædam flammæ, cœlo viſæ deſcendere, amabili & innocenti luce, gratiſſimo civitati ſpectaculo, totam domum, in qua Joannes naſcebatur, circumfuderant. Hoc flammarum augurium ſanctiſſimis quibusdam viris in ortu conceſſum, B. Joannes noſter tota reliqua vita, ardentiſſimis ad populum ſermonibus, & ignitis ad Deum precibus approbavit: eædémque flammæ cœleſtes etiam mortuum ſunt comitatæ, & merſum in fluminis alveo prodiderunt. Sed in hiſtoria præverti non decet. Puer Joannes, ut primùm ſcholis admotus eſt, formulam divino ſacrificio miniſtrandi exactè perdidicit; eáque in uſum deducta, nullo poſtea impellente, quotidie cum prima aurora ex oppido ad Ciſtercienſe cœnobium decurrere, omnibus ex ordine quotquot ſacra facerent Sacerdotibus ad aram miniſtrare, conſuetudinem ſibi fecit; tanta támque pertinaci pietate, ut jam velut domeſticus & Sacrificiorum ſtabilis adminiſter inter altaria verſaretur. Quo, parvo quidem in ſpeciem, ſed non planè futili ad extremum argumento, magnum aliquid ſe jam tum in puero Joanne videre prudentes credebant.

4. Erat ei, cum dulci & roſea quadam ac pudibunda pietate, acre, vividum & igneum quoddam ingenium; cui ut parentes creſcendi darent copiam, Zatecium ad celebres ea tempeſtate Latinitatis Scholas miſerunt. Hic prima latinæ grammaticæ elementa, ac reliquas annis ſequentibus humaniores diſciplinas, egregio profectu & rara ingenii commendatione percepit. Præ-

cipuè

Digitized by Google

cipuè juveni ad bonas ſpes genito eloquentiæ ſtudium placebat; ad quam eum natura ipſa conformarat & finxerat: plerumque enim genio cujusque impellente id in ſtudiis noſtris ſequimur, quod nos aſſequi poſſe confidimus: ſine ſpe captare profectum, irritus labor eſt. Cùm jam Zatecii (urbs eſt Bohemiæ celebris) nihil reſtaret diſcendum, ad altiores ſcientias, neque linguam tantùm, ſed pectus ipſum excolendum, Pragam Joannes contendit. Paulo ante tempora Univerſitatem Studiorum Pragæ excitarat Carolus IV. Imperator & Bohemiæ Rex: & conquiſitis ex omnibus litteratis Urbibus, Pariſiis, Bononiâ, Paduâ Magiſtris, omnis doctrinæ divinæ & humanæ Scholas aperuerat. Ad eos igitur ſeſe Joannes noſter applicuit, ac primùm Philoſophiæ Magiſter inter primos, tum Theologiæ ac Sacrorum Canonum & Decretorum creatus eſt Doctor. Theologiam ad Eccleſiam Collegiatam S. Apollinaris in Nova-Urbe Pragenſi (ubi ea frequentiſſimè docebatur: nam ex vicina Wiſſebradenſi Eccleſia Clerici omnes huc itabant) audiviſſe conſtat, ſub optimis Magiſtris; ceteras ſcientias in quibus Collegiis perceperit, incertum eſt.

5. Jam pridem ex quo dare litteris operam cœperat Joannes, ad Sacerdotium & animarum obſequia vocari ſe ſenſerat: ardentiùs, cùm jam prope metam eſſet, ad id etiam ferebatur. Quamvis verò ſtudiis litterarum pietatem & virtutem ſemper conjunxerit; tamen cùm exiſtimaret, quò quis magis ab animi cultu comparatus ad ſuſcipiendos Sacerdotum ordines acceſſerit, eò poſtea feliciùs in animarum ſalute verſari; integrum menſem ab omnibus profanis negotiis vacuum, Sacerdotio præmiſit: quem menſem totum in affligendo corpore, repurganda conſcientia, impetrandis cœleſtibus ad tantum támque divinum munus auxiliis, piíſque commentationibus & conſiliis in futurum, traduxit. Ex hac ſolitudine egreſſus, & ſacris initiatus Ordinibus, cùm nullas ad populum phaleras & mulſa dicta, ut ait Comicus, ſed Spiritu divino animata verba & cœleſtia ſenſa, velut haſtas amentatas,

Digitized by Google

tas, aut potiùs ipſos currus falcatos in ſubjectam concionem ex alto immitteret, & regnaret in animis, ex auditorum commendatione, motu, lacrymis, & magis emendatione vitæ, magnam paravit ſibi auctoritatem, & brevi præſtantis Eccleſiaſtæ nomen apud Pragenſes eſt adeptus. Itaque approbatione omnium Joanni in baſilica Beatiſſimæ Virginis ante Lætam-curiam (vulgo Teinam vocant) in antiqua urbe Pragenſi, primario urbis loco, concionandi munus imponitur. Difficile eſſe potuiſſet, auditores jam pridem maximis & diſſertiſſimis viris aſſuetos tenere dicendo. Succedebatur Conrado de Stiekna, quem unum ætatis ſuæ eloquentiſſimum Pragenſes fuiſſe crediderant: ſuccedebatur Joanni Milicio, non ita pridem extincto, quo dicente, unà omnes matronæ Pragenſes veſtium luxum abjecerant, meretrices pœnitentes magno numero cœnobiis ſeſe incluſerant, lupanaria cives ipſi dejecerant. Tamen Joannes noſter omnem illam populi exſpectationem implevit, & deſideria ſuperiorum concionatorum extinxit, prudentiſſima modeſtia ſemper abſtinens à contentioſo dicendi genere, & invidioſis in Ordines Mendicantes invectivis, quod magnis illis quos modò nominaveram Eccleſiaſtis, ut tum erant tempora, grave apud multos odium, Romæ accuſationes, ac propè exitium legitimus attuliſſe.

6. Jam B. Joannis labor, doctrina, virtus, & parta tot meritis apud omnes auctoritas altiorem merebantur gradum. Itaque Joannis Archiepiſcopi commendatione, de communi ſententia, in Canonicorum Collegium ſanctæ metropolitanæ Eccleſiæ Pragenſis adlegitur; ſimúlque ei in eadem S. Viti Eccleſia ante Cæſarem concionandi defertur provincia. Primum illum honorem diu recuſavit B. Joannes, diúque cum beati viri modeſtia pugnatum eſt; cùm verò ſe eo loco indignum diceret, omnium tamen vocibus ſuperatus eſt, clamantium, Tantò melior! & digniorem eſſe, qui non ut ceteri honores quæreret, ſed ab honoribus quæreretur. Compluribus igitur annis in Eccleſia S. Viti Bohemi-

Digitized by Google

hemici Eccleſiaſtæ munus B. Joannes jam Canonicus obiit: cúmque non modò Rex & aula univerſa, ſed iidem, qui olim in Tein concionantem audierant, ſequebantur. Præcipuum concionum argumentum pœnitentia ſcelerum fuit; tum adversùs licentiam nobilium & Aulæ, adversùs ebrietatem quæ tum invaluerat, adversùs luxum ac ceteros corruptiſſimi illius ſeculi mores contentio, & pœnarum cœlitùs infligendarum repræſentatio. Nondum Wenceslaus Imperator ad imum malorum devenerat. Itaque viri doctrina, ſapientia, & interioribus litteris captus, & eloquentia victus, audito Joanne multa faciebat.

7. Tradunt veteres memoriæ, cùm fortè per id tempus Sedes Epiſcopalis Litomiſslij in Bohemia vacaret, Joannem à Rege ad eam Cathedram ante omnes fuiſſe deſtinatum: at is multis in ſpeciem probabilibus cauſis allatis, Cæſarem ab ea cogitatione dimovit. Præpoſiti exemptæ Eccleſiæ Wiſſehradenſis dignitas eo tempore in regno par erat dignitatibus primis: Princeps regni Cancellarius, primus poſt Archiepiſcopum regni Primatem, Præpoſitus Eccleſiæ illius (quæ ingenua uni Romano Pontifici immediatè ſubjecta eſt) habebatur: adde opum ingentem vim, nam annui proventus ad octoginta florenorum Hungaricorum millia aſcendebant: ſumma profectò præſtans, quæ, nondum apertis navigatione Indiis, alterum tantum hodie conficeret. Hæc ipſa dignitas Præpoſiti à Wenceslao Rege ac Cæſare B. Joanni oblata eſt, ſed & hanc repudiavit, quod abſtrahi à lucris animarum & à ſacris concionibus, quibus inflammabat omnes, graviſſimum duceret. Sed Eleemoſynarii munus (dignitas eſt in Aulis Regum uſitata & gratioſa) à Rege & Regina magno honore & comitate verborum oblatum, ne omnia aſpernari videretur, & honorum contemptio in ſuperbiam verteretur, accepit: eóque in munere ita ſeſe probavit, ut ejus dexteritatem & ſolertiam & integritatem aulici, miſericordiam pauperes, prudentiam & in diſtribuendo juſtitiam commendarent omnes.

Digitized by Google

8. Creſcebat in dies viri ſancti auctoritas: itaque Imperatrix, Joanna nomine, Alberti Bavariæ Ducis & Hollandiæ Comitis filia, matrona candore animi, morum innocentia, pietate ac ceteris Reginarum virtutibus ſpectatiſſima, quæ B. Joannis ſacra dictione mirum in modum tenebatur, & validiſſimè ad omnem virtutem incitari ſe ſentiebat, hunc ſibi conſcientiæ ſuæ arbitrum, hunc vitæ magiſtrum, hunc patrem delegit. Valuit ad plures exemplum. Religioſæ Virgines in Parthenone ſacro ad D. Georgium in Arce Pragenſi, & ipſæ B. Joanne ducente & docente ad ſummum religioſæ perfectionis apicem, non tam paſſibus, quàm volatibus ferebantur. Veteres quædam memoriæ addunt: B. Joannem Metropolitanæ Eccleſiæ Decanum electum eſſe hoc tempore. At cùm inſcriptio Sepulcri hoc titulo careat, & meliores codices non ſubſcribant, credibile eſt errorem ſubeſſe. Id certius: in B. Joanne ſanctam Pragenſem Eccleſiam oraculum quoddam doctrinæ, atque, ut ſic loquar, ſententiarum Magiſtrum habuiſſe. Tanta enim erat de viri virtute & ſapientia apud omnes exiſtimatio, ut quidquid B. Joannes conſultus ſtatuiſſet, id partes velut æquitatis plenum probarent, ac ſine contradictione ſequerentur. Atque ejus rei veteres quidam codices faciunt fidem, ubi in cauſis difficillimis, quæ per ſententias judicum diu finiri non poterant, Joannes Nepomucenus ſenior (nam alter Joannes Pomuk Decretorum Doctor, Canonicus Wiſſehradenſis & Archidiœceſeos Vicarius Generalis, primùm poſt B. Joannis mortem florere cœpit, poſt annum M.CCC.XCVI.) noſter, inquam, B. Joannes arbiter, atque ut illi loquuntur, laudator eligitur: ídque Beatum virum fiducia doctrinæ & pacis amore ſæpius ſuſcepiſſe, ac liberè pronuntiaſſe, ex ſententiis ipſis, quæ recitantur, cognoſcimus.

CA-

CAPUT II.

B. Joannis ob ſervatum Confeſſionis arcanum fruſtra torti ac demum in flumen merſi exequiæ.

9. INterea Wenceſlaus Cæſar (ut lubrica omnis nequitia eſt, & in deſcenſum & caſum præceps) quotidie ſeipſo evadebat deterior. Reginam Joannam, quam præſentem oderat & ferre non poterat, eamdem abſentem miſerè deperibat. Pravum de ſe & præpoſtera educatione corruptum Wenceſlai ingenium (ut fert multorum opinio) philtris quibusdam magicis efferaverant, & prorſus inſanum ex pravo fecerant, ſcelerum regiorum adminiſtri. Non eſt hic locus licentioſam illam, cruentámque & maculis fœdè notatam regis vitam deſcribendi: Annales eorum temporum conſulantur. Annus agebatur poſt Chriſtum natum M.CCC.LXXXIII: Regina, Wenceſlai quotidianis ſceleribus offenſa, cùm nullum amplius ex rebus humanis Solatium caperet, neque per mariti ſuſpicioſos oculos capere poſſet, crudelitatem ejus perhorreſcens (maximè quòd etiam menſam dapéſque regias, cædibus procerum & ſanguine reſpergere pro deliciis & bellariis habebat) quod tutiſſimum videbatur, omnem mundi amorem abjicere, uníque ſe Deo totam (quantum vita conjugalis ſineret) donare conſtituit. Nulla res ita animum divino amore ſemel occupatum Deo adſtringit, quàm gravis, diuturna, & quam tuo capiti continenter impendere videas, calamitas. Itaque Regina ſacrum tribunal adire frequentiùs, cum lacrymis minimas quaſque labeculas aperire, afflictare ſeſe, egenorum curam ſuſcipere, iíſque dum liceret, miniſtrare, Deum aſſiduè cogitare, precari, ut meliorem conjugi mentem daret, diu noctúque orare.

10. Quod Wenceſlao, ſi ſaperet, placere debuerat, id vertit in odium; inceſſit deinde libidinoſum & ex libidine furioſum Regem cupido, ſi quo pacto reſcire poſſet, quid Regina ad Sa-

Digitized by Google

cerdotem expiandum afferret, quas præcipuè noxas haberet, quid de marito unquam cogitaret, an quem alium amaret, aliáque hujusmodi, quæ ſibi ſtulta tyrannis, amore accenſa, & ſuſpicionibus cincta, poteſt & ſolet confingere. Sed hæc ab ipſa Regina interrogando exprimere fruſtraneum erat. Vocat B. Joannem, quem unum omnibus Reginæ conſiliis intimum eſſe ſciebat. Poſt multas verborum ambages, quaſi aliud ageret, mentione Reginæ injecta, paulatim ad Confeſſionem ſacram delabitur; uxorum eam eſſe conditionem & ſubjectionem, ut earum omnia maritis nota eſſe oporteat, maximè in familiis Regum ac Cæſarum; opes deinde, honores & quidquid felicitatis unquam Joannes exſpectare poſſet, verbo regio pollicetur, ſi induceret in animum, vel pauca quæ Joanni Regina in ſacro Pœnitentiæ tribunali aliquando aperuiſſet, uni ſibi concredere; id verò ſibi pro omni, in tot Regiis Cæſareíſque curis, ſolatio fore. Exhorruit ad ſceleratas preces vir beatus, & gravi liberáque oratione quantum crimen poſceretur oſtendit; damnaret proinde curioſitatem ſuam Rex, & quod fieri non poſſet, deſiderare omitteret. Commovit objurgatio ſancta ſulphuratum, ut ita dicam, Principem: repreſſit tamen ſeſe, cum cogitaret, ſæpe qui in primo aſſultu & hoſtium conatu fortes ſeſe probârint, ad ſecundum, & tertium molleſcere ac vinci; primam hanc admotam eſſe machinam, quæ ſi non proceſſerit, fortiorem ſe admoturum, quæ etiam nolenti victoriam facilè extorqueat.

11. Nec diu abſuit, quod ægrum animum exulceraret magìs. Fortè cocus regius caponem malè aſſum ad menſam Regis miſerat. Ea res improviſa in tantam egit rabiem Wenceslaum, ut naturæ humanæ & omnis humanitatis oblitus, cocum protinus alligatum verubus, flammis admoveri juſſerit. Perculſi barbara crudelitate aulici omnes horrebant, pallebant, ſeſe mutuò intuebantur: videbant, ſi quid paululum titubaſſent, eadem ſibi ſupplicia conſtituta: Sed nemo erat, qui crudelitati Regiæ

inter-

interceDeret. Unus B. Joannes, qui cum verſabatur in aula, & ſilere & loqui in tempore doctus, poſtulato & impetrato ad Cæſarem aditu, verbis primùm mollibus negotium tractare; cúmque apud iratum & impotentem Principem nihil valerent, gravioribus ſententiis facti atrocitatem explicare cœpit. Pauciſſima protulerat: confeſtim irritabilis & crudeliſſimus Princeps Satellites inclamat, nulláque Sacerdotalis Ordinis reverentia, nullo etiam ad ſeipſum & majeſtatem regiam reſpectu, Joannem rapi, & in ultimos carceres trudi jubet. Ibi aliquot dies ſquallore & horrore loci, triſtiſſimíſque tenebris, tum fame & ſiti propè enectus exegit; in Deo ſolo acquieſcens, eóque lætus, quòd pro ejus honore & amore dignus eſſet habitus & carceres & contumeliam pati. Non ignorabat B. Joannes, quò Regis ira ſpectaret: nam etiam carceris cuſtos monuerat, unam eſſe ſalutis viam, ſi Cæſari morem gereret, & ad ejus ſe voluntatem accomodaret. At Beatus Martyr contra obfirmârat animum, & millies diſcerpi ac mori quàm verbum ex Confeſſione ſacra efferre decreverat.

12. Pauculi interceſſerant dies, cùm ecce honoratus vir ex aulicis à Rege miſſus apparet, nuntiat; Regem eorum pœnitere, quæ in Joannem illiberaliùs admiſiſſet: proinde Cæſari petenti donaret injurias, oblivíſceretur quæ geſta ſint, ac liber abiret; ſed ut firmior eſſet receptus ad gratiam, cras ad menſam Regis ne gravaretur accedere. Venit Joannes, ſummáque honoris ſignificatione menſæ Regis adhibetur. Remotis menſis & arbitris, Cæſar iterum, cur ad ſe accerſiri juſſerit, aperit: quieſcere ſe non poſſe, aperiat tandem quæ Regina in ſacra exomologeſi in aurem dixerit, ex ordine omnia; miſcet blanditias, pollicetur ſilentium; modò dignitates & præmia offert, modò carnificinas omnes minatur: nolit iram priùs experiri quàm gratiam. B. Joannes excelſo animo honores perinde ac minas contemnere, Confeſſarii munus explicare, ſilentii ſacroſanctam legem extollere, pœnas temporales & ſempiternas iis, qui ſecretum non tenuerint, pa-

Digitized by Google

ratas exaggerare; denique Regem monere, abſtineret captandis, quæ uni Deo cognoſcenda ſervantur; ſine Sacrilegio talia tentari non poſſe; in ceteris omnibus Regis imperia adorare ſe, unum hoc deprecari, quod ſi mille mortes ſubeundæ eſſent, non faceret. Rex iracundia ardens, ſine mora carnificem (quem ſemper habebat ad manum, & patrinum per delicias appellabat) cum ſociis adeſſe jubet: à quibus in carcerem tractus crudeliſſimè in cataſta juſſu Regis extenditur, & facibus admotis torquetur. Adfuiſſe ſupplicio Cæſarem (etſi id à nemine traditum legerim) cetera ejus vita probabilem conjecturam facit; quòd ejusmodi ſpectaculis oblectari & oculos paſcere ſolitum accepimus, tum etiam quòd ſine dubio ſperaret in tormentis auditurum ſe tandem, quæ numquam antè Joannes in publicum efferre voluiſſet. At vir Beatus & Chriſti Martyr, abſtracta quantum licuit à ſuppliciis præſentibus mente, Sacra JEſu & Mariæ nomina ingeminans, nullum aliud verbum prolocutus, dolores omnes ſuos, vitam & mortem Domino commendabat. Nihil ſibi diligentiæ ad ſummam diritatem reliquum fecêre cruenti carnifices, præſertim Cæſaris urgente præſentia: omnis tamen illa carnificina intra B. Joannis patientiam fuit. Denique cùm proficerent nihil Cæſare ipſo abeunte, feſſi & victi deſiſtunt, ac de cataſta depoſitum deſerunt. Veteres codices cœleſti conſolatione recreatum Joannem tradunt: at qualis ea conſolatio fuerit, an interna quædam ad animum divinitus illapſa, an etiam externa, ex ſanctorum Angelorum colloquio, alióve cœleſti aſpectu (ut ſæpe aliis viris ſanctis evenire in eorum geſtis legimus) non explicuerunt.

13. Poſt hæc Imperator, ſive nequa res emanaret veritùs, ſive Imperatrice agente, quæ fortaſſis beatum virum attineri inaudierat, quem ipſa patris loco habebat; Joannem dimittit. Joannes, quaſi nihil injuriæ paſſus, omnes illos dolores & cruciatus ſilentio concoxit, nulli ſuorum aperiens: & curatis quæ tormenta fecerant, vulneribus, proceſſit in publicum; tum vetera ſua

munia,

munia, majori quàm unquam antè ſpiritûs ardore cœpit repetere, eo pacto ſeſe comparans ad mortem, quam vel cœleſti admonitu, vel ex ipſa importuniſſima Wenceslai Regis naturâ & humani cruoris avidiſſima iracundia, paulò pòſt inferendam ſibi dubitare non poterat. Ad ſtationem itaque ſuam reverſus, cùm ad concionem in Eccleſia S. Viti diceret; verba illa Chriſti, Modicum videbitis me, &, jam non multa loquar vobiscum identidem repetens, vultu læto & facili, mortem ſibi, pro Chriſti & Eccleſiæ legibus oppetendam, diſertè prædixit: tum cœleſtibus oraculis patefacta ſemel via, ſpiritu prophetico plenus, lacrymis ubertim fluentibus, futurum Bohemiæ ſtatum, & venturas brevì calamitates cœpit deſcribere: hæreſin ab inferis ſuſcitandam, cui ſacra & profana perinde eſſent, nullúmque facerent diſcrimen; eccleſias omnes & cœnobia per Bohemiam arſura, quædam etiam dejicienda manibus; ſacros & religioſos viros omnibus tormentis excruciatos perituros; denique exitium univerſæ Religionis inſtare. Pœne incredibilis res viſa, felicem eo temporis Eccleſiæ Bohemicæ ſtatum, & opibus & potentia ſumma florentem Religionem cogitantibus. Extrema oratione vale omnibus dixit, ac præcipuè à Prælatis & Canonicis Eccleſiæ Pragenſis humillimis verbis veniam poſcens, & ſe vitámque ſuam ac vitia multis accuſans finivit, magno luctu, & in re tam nova & tot vaticiniis, cum admiratione omnium auditorum.

14. Paucis poſt diebus B. Joannes Boleslaviam, ad antiquiſſimam totius Bohemiæ Divinæ Matris effigiem, à Sanctis Slavicæ Gentis Apoſtolis Cyrillo & Methodio Chriſtianis traditam & commendatam, quæ eo loci religioſiſſimè colitur, iter ſuſcipit. Hic quàm liquido pietatis & amoris ſenſu cœli Reginam (cui à prima ætate conſecraverat ſeſe, & in qua ſpes omnes ſuas habebat repoſitas) orarit, ut ſibi paulò pòſt morituro adeſſet, ut Filium propitium redderet, quisque ex Joannis in Dei Matrem veteri amore, ex periculi ingruentis megnitudine, ex vicinæ mortis hor-

horrore, vel de ſe conjecturam facere poteſt. Pragam veſpertinis horis revertentem Boleslavia Joannem, Wenceslaus Cæſar, cum fortè ut erat otioſus Princeps, è feneſtra proſpectans obſervat; recurrunt extemplo furioſo Principi omnes illæ triſtes de Regina Joanna Coniuge imagines, dolet acceptæ toties à B. Joanne repulſæ, neque jam animum regere poterat. Ergo non hominem, ſed malum dæmonem ſpirans, mittit continuò qui Joannem accerſant: neque multis, ut in præcipiti ira, verbis eſt uſus: Audi, inquit, Sacerdos, moriendum tibi eſt: niſi è veſtigio jam hic conjugis meæ Confeſſionem, & quidquid umquam illa tibi confitens dixit, ex ordine exponas: actum eſt, periſti. Juro Deum, aquam potabis: merſionem in flumine ea voce Cæſar volebat intelligi. B. Joannes, indignum ratus ea de re toties obtundi, non verbis, ſed toto capite & ſevero vultu Sacrilegium averſatus eſt. Vix ſignum dederat Imperator, jam ſanctiſſimum virum validiſſimi ſatellites circumſiſtunt, Rege vociferante; atque inter manus in aliud cubile ſublimem deportant. Vetuſti codices ſignificant ſilentium ſupplicio quæſitum, & vitatum eſſe populum, ne quis arbiter interveniret. Nocte igitur ad Pontem, qui Pragenſi flumini Moldavæ impoſitus urbes duas Majorem & Minorem conjungit, deducitur; tum manibus & pedibus vinctis (quod diſertè expreſſum legitur) in ſubjectum flumen ex ponte dejicitur in pervigilio Aſcenſionis Domini Anno M. CCC. LXXXIII.

15. Mortem quam occultiſſimam eſſe Cæſar voluerat, cœleſtia ſtatim prodidère miracula. Ignes & flammæ, quæ olim B. Joannem naſcentem ſignificaverant, mortuum cinxerunt; totus continuò Moldava fluvius reluxit. Videre erat innumera, & miri candoris, lumina innoxiè toto fluvio innatare, commodum enim id temporis excreverat flumen, & latiùs atque altiùs fluctus attollebantur, corpus verò B. Martyris, ſecundo flumine lentiſſimè deſcendens, numeroſiores & exporrectæ magìs comitabantur faces; inde aliæ aliæque faces ſequebantur, quaſi pompam funeris deducerent.

Digitized by Google

cerent. Effuſa ad ſpectaculum Pragenſis civitas quid factum eſſet, aut quid fieret, cogitabat. Reginam quoque Joannam, ex arce Regia deſpectantem, & omnis rei hactenus ignaram, tam novum ſpectaculum attraxit. Curſu illa ad Cæſarem maritum contendit, miracula luminum oſtendit, & innocenti ſimplicitate, quæ iſtud ſibi oſtentum velit, interrogat. Percuſſit illico animum ſceleris conſcientia, & viſo cœleſti miraculo velut fulgure ictus proripuit ex conſpectu ſeſe, ac ſeu timore ſeu dolore, vero aut ficto, triduum publico abſtinuiſſe dicitur, neminem niſi neceſſarium admittens. Tota illa nocte circum corpus beati Martyris luxerant flammæ, ſed dies, quid factum eſſet, oſtendit: jacebat in arena corpus exanime, ſuo in habitu, vultu placido ac renidenti, decentiſſimè compoſitum. Statim tota urbe ſpargitur rumor, neque diu cædis auctor latere poterat, cùm plura ejus crudelitatis Cæſar edidiſſet exempla: ad hæc conſcii, carnifices, aulici, ſatellites neſciebant tacere. Tandem ad Canonicos Metropolitanæ Pragenſis Eccleſiæ atrocis rei fama pervenit. Ii protinus adornata ſupplicatione, ſanctum Fratris ſui corpus ex flumine ſummo honore levantes, ad proximam eccleſiam ſanctæ Crucis, Religioſorum quos vocant de Pœnitentia, tantiſper depoſuerunt, dum glorioſius ſepulcrum in eccleſia Metropolitana pararetur. Hæc Canonicorum pietas, cum inſigni animi fortitudine conjuncta (quis enim cruenti & tam irritabilis Principis iram non pertimeſceret, aut ſuſpectam habere non poſſet?) ſine præmio non fuit. Cùm enim loculum in eccleſia S. Viti effodiunt, theſaurum divitem, & multa auri argentique talenta ac rerum ceterarum pretia defoſſa reperiunt; quaſi ſanctus vir, pro tumulo & ſepulcri honore, hanc eccleſiæ & Canonicis deputaſſet mercedem.

16. At inferiùs in ſanctæ Crucis eccleſia innumera hominum vis ad ſacrum corpus videndum affluxit, primúſque ille cultus beati Martyris à populo fuit: conſtantiam & fortitudinem deprædicare, pedes manúſque certatim oſculari, ejus ſeſe precibus

Digitized by Google

commendare, ſacrum corpus reverenter contingere nullum faciebant finem, præſertim quod ipſa Aſcenſionis Domini dies, à laboribus vacua, majus otium & facultatem præberet. Non ita ſe in familiares tenebras abdiderat Imperator, ut quæ circa corpus fierent, ignoraret. Itaque (ut ſunt omnium, qui tyrannicos habent animos, ſuſpicioſa & violenta conſilia) ad religioſos illos viros ſanctæ Crucis, ſatellites cum mandatis dimittit: nova re abſtinerent, tumultum non concitarent, arcerent turbam, & Joannis Nepomucenſis corpus procul è conſpectu in angulum aliquem abjicerent. Factum, quod Rex imperarat, ſolicitè: ſed majore B. Joannis gloria: ſiquidem clauſum corpus tantam ex ſeſe cœleſtis odoris fragrantiam effundebat, ut occultari non poſſet, magnóque iterum hominum concurſu locus celebraretur. Jam parata erant funeri ducendo omnia, Canonici, Clerúsque univerſus, comitante innumera populi multitudine, campanis tota urbe perſonantibus, ſupplicationem inſtruunt, & beati viri corpus ex ſanctæ Crucis eccleſia (tanto intervallo!) ad arcem S. Wenceslai in eccleſiam Metropolitanam deportant. Obſequendum populo petenti fuit, rurſúsque aperta funerali arca ad venerationem oſtenſus eſt. Ægros plurimos contactu ſacri corporis curatos vetera manuſcripta teſtantur. Tandem, ut aliquando finis fieret, humatus eſt cum lacrymis. Pauperes præcipuè, quorum erat pater, planxerunt: grandis lapis ſuperjectus; inſcriptio ſeriùs appoſita, quam hodiéque legimus; Honorabilis Dominus Magiſter Joannes Nepomucenus, hujus eccleſiæ Canonicus, Reginæ Confeſſarius, quia ſacroſancti Confeſſionis ſigilli cuſtos usque ad mortem fuit, à Wenceslao IV, Bohemiæ Rege, Caroli IV. filio, tormentis tentatus, ex Ponte in Moldavam præcipitatus, miraculis clarus, hic jacet ſepultus. A. D. M. CCC. LXXXIII. Hactenus inſcriptio. At Regina Joanna, poſteaquam de morte B. Joannis, quem habebat pro Patre, triſte nuntium accepit; eámque mortem ſua cauſa à crudeli conjuge illatam animadvertit; cùm præ-

terea.

Digitized by Google

terea nullam ex tot & tantis malis evadendi viam cerneret, in gravem animi ægritudinem lapſa, carpi paulatim cœpit, & quarto abhinc anno, nulla edita ex ſe prole, contabuit, mortua anno M. CCC. LXXXVII. die 1. Januarij, ut contra Hagium oſtendit Lupacius.

CAPUT III.

De veneratione & cultu, qui Joanni, velut Beato & Martyri, ab omni memoria tribuitur.

17. NOn erit abs re forſitan, priuſquam ad miracula B. Joannis percenſenda veniamus, pauca quædam de publico ejus apud nos cultu præmittere. Sciendum in primis eſt, etſi B. Joannis memoria nullo neque Sacrificio, neque divino officio honoretur in templis (quod ſine ſanctæ Sedis Auctoritate fieri non ſolet) reliqua tamen omnia, quibus Divorum nomina conſecrantur, ad ſacrum ejus tumulum adhiberi. Itaque quoties ad ſalutandos ſanctos Bohemiæ Patronos, Vitum, Wenceslaum, Sigismundum, Adalbertum, eorúmque tumulos in Metropolitana eccleſia honorandos, Proceres, Nobiles, Sacerdotes, Prælati, Canonici, Religioſi, Matronæ, verbo, minimi maximíque conveniunt, B. Joannis tumulum nunquam omitti videas. Hîc provoluti in genua ſupplicant, preces ad eum fundunt, ejus opem implorant. Suſpenſa eſt ad tumulum tabella, latino, Bohemico, & Germanico idiomate, in qua oratio majuſculis litteris ad B. Joannem Nepomucenum deſcripta eſt: eam recitare populus conſuevit. Pendent hinc inde cerea lumina, & varia anathemata; tum B. Joannis imago radiata. Tumulus cratibus ferreis duplici ordine præmunitur: laminis depictis, in quibus Joannis nomen legitur, additur vox Martyris & Beati: lampas ab omni memoria tumulo imminet, ardétque: alias faces cereas ferè quotidiana

piorum hominum devotio accendit: earum quædam humani corporis magnitudinem æquant: his facibus conſumptis, novæ aliæ liberaliter apponuntur, ab iis præſertim, qui ſe ad B. Joannis tumulum cœleſte aliquod beneficium accepiſſe lætantur. Sereniſſimus Leopoldus, Auſtriæ Archidux, candelabrum perelegans (de quo poſtea ſermo recurret) huic Divo ſtatuit, & in eo B. Joannis effigiem æream cum ceteris Bohemiæ Patronis affabre fieri fecit. Reges ac Principes noſtri B. Joannem coluêre ſemper: Ferdinandus I. Imperator, quoties Pragenſem adiret eccleſiam, ante hunc tumulum genua ponebat: idem actitâſſe pium Principem Ferdinandum II. atque etiam III. multi meminerunt. Hic poſtremus, Cardinale Archiepiſcopo Pragenſi Erneſto II. in conſilium vocato, ſæpius de publico B. Joannis cultu, déque ejus ab Apoſtolica Sede petendo canoniſmo (ut vocant) egiſſe narratur: ſed piam optimi Cæſaris mentem primùm bella, deinde mors abrupit.

18. Jam verò imagines B. Joannis æri inciſæ habentur in manibus: in his & Beati titulus Joanni apponitur, & capitis apex ardens cœleſti lumine ac circumfuſis radiis ſpectatur. Neque honores iſti nuper inventi, novíque dici poſſunt: ſed jam ab ipſa ſtatim morte, & ab omni memoria hodie viventium hominum, & ab omnibus impenſi. In Sacrario Eccleſiæ Metropolitanæ Pragenſis ara quædam eſt: ſuper eam (ut fieri ſolet) depictæ in pariete antiqua manu Sanctorum Bohemiæ Patronorum, Viti, Wenceslai, Adalberti, ac ceterorum viſuntur imagines: pictura (quod appoſiti indicant numeri annorum, & pingendi ipſa ratio ſeculis noſtris ignota) centum & octoginta annos ſuperat antiquitate. Has ergo inter imagines Divorum Joannes Nepomucenus palmam ſuſtinet manibus, radiato capite undique illuſtris. Neve dubitare poſſis, quem cogitarit artifex, & quem Canonici depingi juſſerint; trabalibus litteris titulus legitur; S. Joannes Nepomucenus. Paucis paſſibus à B. Joannis tumulo in Eccleſia Metropolitana Pragenſi

genſi capella ſeu Sacrarium eſt, pretioſis imaginibus ab arte, & mauſoleo Berkarum Baronum Bohemiæ antiquorum ſpectabile: in eo Sacrario, ſub marmore porphyretico altè educto, conditus jacet Joannes Wlaſſimius, ſecundus ab Erneſto I. Archiepiſcopus Pragenſis. In capellæ altari venuſtiſſimo certis diebus Sacra faciunt Sacerdotes: altaris titulus, manu propria Caſpari Arſenii, ſacræ Theologiæ Doctoris & Eccleſiæ Metropolitanæ Decani ſcriptus, hæc habet: Anno M.DC.XXI, XVI. Julij per Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum DD. Joannem ejus nominis tertium, Archiepiſcopum Pragenſem, conſecratum eſt altare in capella è regione ſepulcri B. Joannis de Nepomuk, Confeſſarii, in honorem Viſitationis Beatiſſimæ Mariæ Virginis, ac ſanctarum Virginum & Martyrum Luciæ & Ottiliæ, nec non S. Clementis Papæ & Martyris, & B. Joannis Nepomuceni, in quo incluſæ ſunt iſtæ Reliquiæ &c. Hanc tabellam Arſenii à ſe deſcriptam, nuper mihi dedit in manum Reverendiſſimus D. Thomas Joannes de Czechorod Metropolitanæ ejusdem Eccleſiæ Decanus, Archidiœceſeos Pragenſis Officialis &c. vir officio, libris editis, aliiſque meritis clarus, eúmque titulum in hanc hiſtoriam juſſit imponi.

19. Jam & ſcriptorum noſtrorum omnium, in aſſerendo B. Joannis Martyrio & ſanctimonia, conſentit auctoritas. Videatur Dubravius Olomucenſis Epiſcopus, Hagecius Eccleſiæ Collegiatæ Boleslavienſis Præpoſitus, pluréſque alii. Simon Fagellus, Eccleſiæ Collegiatæ omnium Sanctorum in caſtro Pragenſi Decanus, qui ante centum & quod excurrit, annos de Sanctis Bohemiæ Patronis Hymnos ſcripſit typiſque vulgavit, Hymnum unum cum titulo ad B. Joannem Nepomucenum concinnavit, verſu pro ætate illa non planè invenuſto. Georgius Bartholdus Pontanus, Metropolitanæ Pragenſis Eccleſiæ Præpoſitus, Joannem Nepomucenum Beatum Martyrem appellat. Eamdem appellationem tribuunt ceteri ſuperiorum ætatum, atque etiam hujus noſtræ ſcriptores; ut venerabilis Pater Albertus Chanowsky, vir Apoſtoli-

 cus

cus (qualem Vita ejus nuper ab amiciſſimo viro R. P. Joanne Tanner edita ſatis oſtendit) tum Georgius Ferus ejusdem Societatis, plurésque alii.

20. Pridem narraveram B. Joannem Nepomuci in Bohemia ortum eſſe. Ex ea igitur domo, in qua Joannes primùm vitæ lucem aſpexit, oppidanorum pietas ſacellum B. Joannis honori ſtatim ab ejus morte exſtruxit: tradúntque veteres memoriæ, neminem in ea domo nocturnam quietem capere potuiſſe, omnésque inſomniis fatigatos ſemper coactos abſcedere, donec ea in Sacrarium verſa fuiſſet. Noſtra ætate Illuſtriſſimus Baro Franciſcus de Sternberg, Nepomuci Dominus, R. P. Georgio Fero incitante, ſacellum hoc, vetuſtate paulatim concidens, totum dirui juſſit: novámque & formoſam eccleſiam B. Joannis Nepomucenſis honori magnis ſumptibus exſtruxit. Benedici eccleſiam illam Erneſtus Archiepiſcopus Pragenſis & Cardinalis per alios voluit, cum ipſemet per invaletudinem adeſſe & conſecrare non poſſet. In ſumma novi hujusce templi ara B. Joannis imago radiata conſpicitur, atque in veneratione habetur. Per hanc recens exſtructi templi cauſam idem R. P. Georgius Ferus Anno M. DC. XLI. libellum edidit, quem Famam poſthumam B. Joannis Nepomuceni inſcripſit: in quo venuſtis imaginibus, ſummo pictore Carolo Screta Bohemo operam commodante, vitam & mortem B. Joannis breviſſimis titulis triplici idiomate Latino, Bohemico & Germanico comprehendit. Aditur B. Joannis eccleſia multis ſupplicationibus: parochi à multis paſſuum millibus ad certam diem ab operibus vacuam, Dominicis inter Paſcha & Pentecoſten, populum adducunt: idque agitur à tempore immemorabili. Sacra de B. Joanne non leguntur quidem, ſed de ſanctiſſima Trinitate: concio tamen ad populum de B. Joannis virtutibus habetur. Appenſa viſuntur ad ejus aram anathemata plurima, fatentúrque diverſi ejus ſe meritis varia beneficia cælitus impetraſſe. Pro comperto eſt, ſi campi ſiccitate laborent, ſupplicatione una alteráve

ad

Digitized by Google

ad hanc eccleſiam publicè ducta, pluviam impetrari celeriter. Cantio quædam pervetuſta de B. Joanne per hanc viciniam circumfertur, quam plebs ruſtica modulatur libenter, B. Joanni pecudes ſuas & jumenta cetera commendare ſolita, opémque ſentire. In peſte, quæ Bohemiam anno M. DC. XLIX. pervagata graviſſimè afflixit, omnes, qui ſeſe Nepomuci B. Joanni commendârant, periculo ſunt erepti.

21. Pragæ quoque B. Joannis tumulus, ut ante dixeram, in ſummo habetur honore: & quamvis imperiti quidam & in religione nimiùm cauti timidíque, ipſius religionis prætextu, in B. Joannis veneratione obturbare aliquid tentârint; populus tamen ceteríque omnes de conſtantia juſtæ pietatis dimoveri non potuit, rediítque ſemper ſua B. Joanni gloria, quidquid unus & alter timidi conarentur. De ejuſmodi vetuſta religione & cultu Beatorum antiquo, optimè dixit vir erudítiſſimus, & in geſtis Divorum deſcribendis & illuſtrandis diligentiſſimus, rerúmque iſtarum peritiſſimus, Godefridus Henſchenius: Venerationi Divorum, inquit, à tempore memoriam unius ſæculi excedente, Urbanus VIII, Pont. Max. nihil voluit derogatum, quò minùs perpetua deinceps eſſet. Jam B. Joannis cultu ab antiquitate probato, ad miracula, ad ejus ſacrum tumulum patrata, faciamus gradum: ſimul illud patebit, quàm meritò tantus eidem à populo cultus habeatur.

CAPUT IV.

Mira quædam ad B. Joannis tumulum patrata & beneficia cæleſtia omnis generis.

22. Tot ac tanta B. Joannis interventu beneficia cœlitus impetrata fuiſſe tradunt manuſcripta memoriæ, ut ex iis juſtum librum majores noſtri confecerint, qui in ſacrario Pragenſis eccleſiæ ſervabatur. Citat eum librum Wolfgangus Chanowſky

ky de Longavilla, Eccleſiæ Metropolitanæ Canonicus, vir illuſtris, qui anno M D. LXXXIII. moriens, ejus Beati amore, non procul ab ejus ſacro tumulo, ut conderetur, impetravit. Scribit is, in illo miraculorum libro, B. Joannem Nepomucenum Thaumaturgum Bohemiæ appellari: cæcum ad ejus tumulum recepiſſe viſum, alios præſentiſſimam opem ſenſiſſe, alios in vitæ mortíſque confinio ſtantes, quosdam etiam ad ſupplicia mortis Judicum ſententiis damnatos, beati viri, quem invocabant, auxilio, mirabiliter evaſiſſe mortem. Addit, plura ſe non deſcribere, quod liber ſit obvius, quem tamen una mecum eccleſiæ Miniſtri omnes invenire non poſſumus, & ſubtractum ex oculis, ob hæreſim nuper regnantem, dolemus.

23. Illud permirum, neque minùs certum & pervulgatum: quicumque B. Joannis tumulum calcârint, præſertim ſi contempſerint, eos ipſa die infamiam incurrere, & vitare non poſſe; id omnium Catholicorum Pragenſium noſtræ & ſuperioris ætatis conſenſu, atque exemplis plurimis conſtat. Anno M. D. LXXXVIII, cùm Radzivilus Princeps, Regis & Polonæ Reipublicæ nomine, Legationem apud Rudolfum II. Cæſarem obiret, acceſſerat Pragam Magnificus D. Chriſtophorus Sluska Palatinus Vendenſis (Catholicús ne an hæreticus à Theophilo Criſtecco, Collegii S. J. ad S. Clementem Rectore id temporis, cujus chirographum eodem anno conſcriptum habeo, non traditur) ſed vir hic dignitate clarus, Metropolitanam Pragenſem Eccleſiam aliquando ingreſſus, aliis eccleſiæ monumentis curioſè luſtratis, ad ſepulcrum B. Joannis adducitur. Narrat Palatino, qui ducebat, Canonicus, mirabilem hunc eſſe tumulum; nam ſi quis calcâſſet, eo die pœnam non effugere. Riſit Palatinus, & confeſtim pede tumulum preſſit; glorioſum exiſtimans (ut ingenia ſunt) quæ ceteri timerent, calcare. At ecce è veſtigio, quaſi percuti frontem & turbari mentem ſentit; turbationem perſentiſcens templo egreditur. Equum & currum Domino adduxerant famuli (numeroſo enim ſatellitio

vir

Digitized by Google

vir inter ſuos admodum potens cingebatur) equum primo nominat: ſiſtitur. At ecce, quaſi intemperiis ageretur, à dextra equi parte tentat adſcenſum: aſcendit denique & evadit in equum. Equus neque hortatu ullo neque ſtimulo moveri ſe loco paſſus eſt. Ergo deſcendere equo cogitur, currúmque conſcendit: ſed nulla iterum vi, quidquid agerent aurigæ, vel paſſum promovere poterant. Tandem pudore confuſus Palatinus, ſpectante & vidente Cæſaris aula ex arce, toto illo & impedito itinere pedibus confecto, multùm admirans, & quid actum eſſet ſecum verſans, ad hoſpitium in urbe reverſus eſt.

24. In Vita venerabilis & Apoſtolici viri Alberti Chanowsky Societatis Jeſu aliud exemplum legitur, quod verbis ipſius noſtri ſcriptoris audire placebit. Dum Pragæ Albertus Grammaticæ daret operam, eſſétque annorum quatuordecim, pater ejus Joannes Chanowsky Pragam advenit, cúmque eo Sanctorum ac præcipuè Bohemicæ Patronorum Corpora venerationis ergo viſitavit. Accidit verò, ut etiam ad B. Joannis Nepomuceni monumentum venirent: ubi referente patre didicit, quantæ locus eſſet venerationis, quantæ martyris illius honor Deo curæ, quàm certa eorum pœna qui terram illam protervè conculcare auderent: adeò ut virgini cuidam ſacrum illud ſepulcrum pede protervo calcare impudenter auſæ, dum maximam inter populi frequentiam per pontem Pragenſem domum rediret, exorto repente vehementi vento, quaſi quodam turbine involuta veſtis ſeu toga, in altum ſit ab imo elevata cum incredibili virginis pudore. Ad hæc cogitare cœpi (juvat P. Albertum hæc de ſe ſcribentem audire) facile id contingere potuiſſe feminæ, ſed viro aut puero qua ratione aliquid ſimile contingere poſſet? Quare experiundi gratia, cum eo tempore adhuc clathra circa ſepulcrum Sancti eſſent rara & demiſſa, pedem eò data opera impoſui, ita ut ſepulcrum calcarem. Accidit autem, cùm ad antiquam urbem per

Digitized by Google

parvum pontem rediremus, ambulando ſequebar parentem: & ecce incidi in latentem quamdam foveam usque ad genua, quæ Pragæ ſolent eſſe in plateis hieme ex congeſta glacie & nivibus; & ferè illic calceum reliqui, atque irridente me omni populo, pudore inſigni fui ſuffuſus. Et veniens ad pontem Pragenſem, prope imaginem Crucifixi, illic recidi, & in luto circumquaque in pallio meo obvolutus fui; & quaſi tum interiùs hanc vocem audivi: In hoc loco ille Sanctus de ponte iu aquam fuit præcipitatus & ſubmerſus. Summo autem pudore affectus fui, mirantibus & ridentibus hominibus, quid & cur & quomodo hoc mihi accidiſſet. Hæc venerabilis Pater Albertus Chanovvsky manu propria.

25. Alia eáque longè gravior pœna ſecuta eſt Calvinianum hominem, Wenceslaum Wilhelmum de Raupovva Baronem, rebellionis quæ in Bohemia ab exteris ferè hominibus Comite Turriano & Hohenloo, item Felſio aliíſque novis Bohemis incolis, fœdo incepto, ac fœdiore exitu mota eſt, haud poſtremum incentorem. Hic cum aliquando in Eccleſia Metropolitana S. Viti, velut in profana domo, cum ſociis otioſus inambularet anno M. DC. XIX, in B. Joannis tumulum fortè incidit. Recurrit homini vetus de eo ſepulcro traditio; quare multùm Catholicorum ſtultitiam, ut putabat, demirans & deridens, qui rebus tam vanis tenerentur; tumulum B. Joannis calcat, & quaſi nihil egiſſet, cetera idololatriæ Catholicæ, ut ipſi appellant, monimenta perluſtrat, neque multo poſt templo egreditur. In ipſo templi limine famulus anhelans cum triſti nuntio accurrit ad Dominum; filium, quem Raupovva habebat unicum, hoc momento inopinatè exſpiraſſe. Nimirum eodem temporis articulo Deus contemptum ſervi ſui B. Joannis morte unici filii vindicavit. Diſcite juſtitiam moniti & non temnere Divos. Atque utinam hunc finem vindictæ, divina habuiſſet ira! Conſtat inter omnes, poſt annos plurimos

Digitized by Google

mos Raupovvam hæreticum actum in rabiem, dum homines ſtricto ferro inſectatur, miſerè Litomericii periiſſe. De hac Raupovvæ ſcelerata temeritate, ne dicam magis, déque pœna irrogata, eſt inter manus meas Teſtificatio legitimè confecta, annulo familiæ illuſtriſſimæ ſignata, chirographo firmata, quam Illuſtriſſimus Comes Zdenko Wratislavv de Mitrovicz, Vilemovii, Zerotinii Dominus, & Slanenſis diſtrictûs Præfectus, anno M. DC. XLVIII. confecit: qui & familiariter Raupovvam noviſſe, & hæc omnia ſibi conſtare per animi ſui conſcientiam teſtatur.

26. Venio nunc ad narrandum exemplum, quo triſtuis ad B. Joannis tumulum accidit nullum. Ac neſcio ſanè quid illud eſſe oporteat, quod tanto ſemper odio in B. Joannis memoriam & ſepulcrum hæretici ferantur. In illo, de quo modo dixeram, hæreticorum in Bohemia regno, poſt annum M. DC. XVIII, cùm Calviniani Pragenſis Eccleſiæ Metropolitanæ dimidium, partem ſcilicet poſteriorem, occupaſſent, ſuáque profana & umbratili Cœna contaminaſſent; habebant illi ſine dubio præ oculis ſanctorum Patronorum Viti, Sigismundi, & aliorum Divorum corpora, ac ferebant placidè; unius tantùm B. Joannis Nepomuceni humilem tumulum videre non ſuſtinebant. Neque modò crates circa tumulum evellere, ſed ipſum beati Martyris corpus (facinus profectò etiam in quocumque humano corpore indignum!) exhumare & in communem locum abjicere ſtatuerunt. Sed B. Joannes locum egregiè tutatus eſt. Mittuntur ad certam diem valentiſſimi & confidentiſſimi ſatellites, quibus id datum erat negotii. Vix Sacrilegium tentarant, & crates ferreas ligonibus convellere cœperant; cùm ecce duo, quaſi è cœlo percuſſi, repente in terram concidunt: alter omnino exanimis numquam vitam recepit; alter operi præfectus, Anglus homo, epheborum Friderici Palatini (qui ſeſe Regem Bohemiæ ferebat) præceptor, ſemivivus ac ægrè ſpirans è templo inter manus elatus, paulo poſt & ipſe mi-

ſeram animam efflavit: ceteri periculo & damno ſuorum admoniti, una tantùm ſepulcri parte cratibus dejectis, opus imperfectum reliquere. Res eſt tragica, ſed eorum teſtificationibus firmata qui adfuere: quos inter vivit hodiéque ſenex, campanis in eccleſia S. Viti præfectus, rei geſtæ olim ſpectator: hiſtoriáque hæc tota ante B. Joannis Nepomuceni ſepulcrum, teſſelato opere pereleganter in ligno expreſſa, cum admiratione peregrinorum ſpectatur. Recenſet hoc etiam triſte miraculum Germanicus liber, cui titulus eſt Veridici, Auguſtæ anno M. DC. XXX. typis editus pag. 89. & ſeqq. ac primum Angli illius Calviniani, ſepulcro inſultantis ſacrilegas voces, tum cœleſtem ultionem humi alliſo corpore, demum eadem nocte inter horrificas vociferationes ac ejulatus, quaſi ab igne aliquo ureretur, infeliciſſimam mortem multis verbis deſcribit. Adjicitur in eodem libro; paulo ante decretoriam in Albo - monte pugnam, qua hæreticorum res conciderunt, cùm anno M. DC. XX. nocte quadam hæretici ſatellites, in eadem eccleſia, in Chriſti Crucifixi ſtatuis aliíſque Divorum imaginibus dejiciendis ſtrenuè laborarent; à Catholico pióque homine, qui tum aderat & dolenter quæ gerebantur ſpectabat, viſos tres viros humana forma auguſtiores è ſepulcris prodire: primum cultu Regio, alterum Epiſcopali habitu conſpicuum, tertium ſacro quidem in habitu, ſed ignoto. Hos conveniſſe unà, ac ſtantes, quaſi de futuro rerum ſtatu capita conferrent, poſtea amiſſos ex oculis; nihil dubitari à Catholicis S. Wenceslaum Regem, & S. Adalbertum Epiſcopum primos duos fuiſſe, tertium omnes ſuſpicari B. Joannem Nepomucenum, quem tantopere odiſſent hæretici, quémque exhumare etiam voluiſſent. Ita liber ille. In re tam recenti fides ſit penes auctorem: ad tumulum B. Joannis redeamus.

27. Ob hanc igitur cauſam, & ſæva in calcantes exempla edita, cùm jam pridem ferrei clathri ad unius ferè

ulnæ

ulnæ altitudinem prætenti eſſent, Canonici novis aliis cratibus ſepulcrum cinxerunt: qui Clathri facilè tres ulnas altitudine æquant, ut niſi ægerrimè vix eſſe cuiquam improbo & injurio liceat. Porro Calviniani, tam malè à B. Joanne accepti, quamdiu Pragenſi eccleſia ſunt uſi, tumulum ipſum totum, præſtigias in eo latere vociferantes, aſſeribus & tabulis quibusdam clauſere, ne ullo modo adiri, imò ne ſpectari poſſet. Obturbare illos, dum ad cœnam in templo ſederent, B. Joannes videbatur; & velut mortualis umbra, nimiùm odioſus & non vocatus, intervenire conviviis. Jam verò hanc ipſam Eccleſiæ Metropolitanæ profanationem, & ſtantem in loco ſancto abominationem ex ſacro ſuo tumulo B. Joannes ſignificavit. Siquidem imminente illa ab hæreticis calamitate, ſæpius nocte gemitus & lacrymoſæ quædam voces ab imo templi audiebantur: Cuſtodes autem templi, ſtudioſè gemitus illos ſecuti, animadverterunt non ſemel, ex B. Joannis tumulo exire. Nimirum dolebat beato viro (quantum Beati dolere poſſunt) dilectam Pragenſem eccleſiam tot brevì ſacrilegiis profanandam, quæ nunquam antè, ex quo à S. Wenceslao fundata erat, ne quidem Huſſii aut poſtea Rokyczanæ temporibus, hæreticorum impuris ſacris profanata fuiſſet. Sed plures ſacri illius tumuli prærogativæ poſſent adferri: nam aliis quoque temporibus eccleſiæ S. Viti excubitores, ad indicandam fortaſſe beati viri ſanctimoniam & in cœlo gloriam, amabili quadam luce ſepulcrum illud cingi, & radiis coruſcare viderunt. Neque id mirum: pro theſauro eſt Pragenſi eccleſiæ B. Joannes, ubi verò theſauri lateant, ajunt ignes emergere.

28. Præcipuus B. Joannes Nepomucenus Patronus & Tutator eorum habetur, quibus infamiæ periculum aliquod imminet, quíque ne admiſſum ſcelus factúmve emanet in publicum,

blicum, pertimeſcunt: occurrit enim mirabiliter periculis, & factum abſcondit. Exempla in eam rem publica dare nec poſſum, nec audeo: quia ut ſilerem, atque etiam neſcirem, ipſe Beatus Joannes, qui texit, effecit: ſed res eſt inter omnes conteſtata: ſoléntque eos, qui afflicti, quo ſe vertant neſciunt, ad Beati ſepulcrum mittere, ut timores ſuos exponant & commendent. Hujus feſtinati & toties perſpecti auxilii argumento, edita typis pridem oratio eſt, quæ ſub B. Joannis effigie legitur hiſce verbis concepta: *Præſta quæſumus, omnipotens Deus, precibus noſtris, quas in B. Joannis Confeſſoris veneratione deferimus, pium benignus auditum; ut ejus meritis & interceſſione ſuffulti, ab infamia & confuſione temporali liberati, ante mortem reatus noſtros ſincera Confeſſione expiare, ſalutari pœnitentia delere, & portum æternæ ſalutis contingere feliciter valeamus. Per D. N. Jeſum Chriſtum filium tuum.* Iis quoque fert opem B. Joannes, qui exitiali verecundia crimina ſua in ſacro tribunali aperire reformidant: nam ad ejus tumulum ſupplicantes, audaciam quamdam ad proferenda omnia addi ſibi ſenſerunt, ídque apertè Sacerdotibus ſunt teſtati. Anathemata ad B. Joannis tumulum plurima olim pependiſſe meminerunt ſenes: hæreſis Calviniana anno M. DC. XIX. laceravit omnia, aut flammis corrupit. Noſtra memoria matres aliquot, ad partum graviſſimè laborantes; alii hydrope, alii febribus diuturnis crudeliſſimè vexati, fuſis ad B. Joannem precibus, convaluêre, ut anathemata hodierna teſtantur. Quibusdam ipſa fides & in B. Joannem amor opem attuliſſe videtur: nam cùm alia deeſſent, pulverem, ex ejus lapide ſepulcrali modicè abraſum, ad varios morbos valuiſſe ſenſerunt.

29. Matrona Illuſtris (quam nominare nihil attinet) cùm aliquando de Sanctis in Metropolitana Eccleſia conditis mentio

Digitized by Google

mentio fieret, & neſcio quæ ex domeſticis puellis B. Joannem Nepomucenum inter eos numeraſſet; illa ſupercilio ſublato, Quem tu, inquit, Joannem nominas? nihil de illo Roma ſcit: colitur ille à rudibus perperam, neque forſitan hanc venerationem meretur: nam ſi ſanctus eſſet, pridem eum Pontifices in Divorum numerum retuliſſent. Poſt aliquot dies cum eadem matrona, nihil jam de B. Joanne cogitans, oraret in templo; reperit in libello precum Beati effigiem capite radiato in habitu Canonicorum venuſtiſſimam, quam ante numquam viderat. Paulo poſt cùm domi in ſcriniolo ſuo aliud quærit, alia item ejusdem Beati effigies quaſi ſponte venit in manum. Ea res improviſa ita tenerum matronæ animum vulneravit, ut confeſtim in lacrymas ſoluta, B. Joannem Nepomucenſem inclamarit. Diéque altero ad Eccleſiam Metropolitanam profecta, Confeſſione peccatorum præmiſſa, divinam Euchariſtiam ſumpſit; & ſepulchro beati Martyris advoluta, audaciæ veniam poſtulavit. Nec omittenda eſt religioſi cujusdam viri temeritas, divinitùs ut videtur caſtigata. Hic in diſceptatione cum ſocio ſui Ordinis inita, negabat rite fieri, quòd B. Joannes à populo coleretur; addebátque cum ſtomacho, malè agere eos, qui cùm facilè impedire poſſent, cultum hominis tam ignoti tolerarent. Nondum abierat dies, en tibi gravem ægritudinem: nulla data cauſa tremore artuum inſolito concutitur; ac ne mali originem ignoraret, ſimul ultro ſuccurrit cogitatio B. Joannem de ſe vindictam ſumere. Neque aliud fuit: nam neque tremor, neque dolor poſuit, donec æger B. Joannem voto honoraſſet, ac veniam poſtulaſſet. Rem verò, ut ſecum geſta erat, ipſe religioſus vir ad perpetuam memoriam ſcripto conſignavit. Ardet ad B. Joannis tumulum ſuſpenſa lampas, ut antè dixi. Ex ea lampade Servus-capellæ (ita templi Cuſtodem appellant) oleum omne effuderat, oleíque loco aquam puram infuderat,

fuderat, ut ſocium ſuum (cui commiſſa & nutrienda lampas erat) vexaret. Accedit rerum omnium ignarus ſocius, alter videlicet Æditimus, priore illo procul obſervante, & benignam ſibi ſocii irridendi materiam oblatam gaudente. Accenditur lampas, aqua ſine omni elementorum pugna exardeſcit, lampas nitidiſſimè lucet. Territus rei novitate ocularis ille ſervus, fatetur quid egiſſet: uterque agnoſcit miraculum: plures eccleſiæ Miniſtri advocantur: rem ita ſe habere deprehendunt, Deum in ſervo ſuo B. Joanne glorificantes.

30. Stat ſuper B: Joannis Tumulum candelabrum ex orichalco ingens, cujus pedem artificioſiſſimis ſtatuis puerorum undique ludentium, aliíſque imaginibus æreis diſtinctum, inter cetera ſpolia, exciſa urbe Mediolanenſi à Friderico Barbaroſſa Cæſare, Wladislaus Bohemiæ Rex belli ejus ſocius, ante annos facile quingentos; quod ex Salomonis templo fuiſſe diceretur, Pragam attulerat, & eccleſiæ S. Viti donarat. Eum pedem, adjecta nova mole, jam ab annis centum octaginta, antiquitas in candelabri formam eleganter aptavit, & ſepulchro B. Joannis impoſuit; quod in manuſcriptis templi codicibus non aliter, quam Candelabrum B. Joannis appellatur. Id candelabrum noſtra memoria ornandum ſibi ſumpſit Sereniſſimus Archidux Leopoldus, Ferdinandi III. Cæſaris frater, & ſtatuas omnium Sanctorum Bohemiæ Patronorum, ſuo quemque in habitu (quos inter B. Joannes noſter ſpectatur) itidem ex orichalco apponi juſſit, ſupernè in orbem quaſi in corona ſtantium gratioſiſſimo ſpectaculo effictas à bonis artificibus, ut erat Princeps artium ejusmodi amantiſſimus & æſtimator peritiſſimus. Hoc opus novum, cum ſacrilegis oculis quidam fuiſſent intuiti, & aurum eſſe crederent; cupiditate victi, defractam B. Joannis ſtatuam, quæ ceteris videbatur formoſior, rapuêre. Magnam illis ſacrilegium

attulit

Digitized by Google

attulit curam, quippe diu noctúque laniabatur intemperiis mens, ut nec ſomnum nec quietem ullam capere poſſent. Adacti igitur à monitore & tortore aſſiduo, quem habebant intus, retulere ſtatuam: & ad tumulum B. Joannis, mox ad ſacrum Pœnitentiæ tribunal advoluti, rem omnem Sacerdotibus aperuêre.

31. Hactenus de B. Joannis Nepomuceni Vita & Miraculis concinnata Narratio. Porro ne quem ſua laude defraudem, præcipuam mihi materiam ſuppeditavit Perilluſtris & Reverendiſſimus Dominus Joannes Ignatius Dlauhovvesky de Longavilla, Protonotarius Apoſtolicus, ſanctæ Metropolitanæ Pragenſis, nec non exemptæ Wiſſehradenſis, & Collegiatæ Veteroboleslavienſis eccleſiarum Canonicus: cujus verbis, ex ejus ad me litteris, hanc narrationem concludam: Mitto, quæ de B. Joanne Nepomuceno invenire potui; eáque ex variis fidiſſimis & indubiis manuſcriptis collecta, ſub fide Sacerdotali communico: faxit Deus, ut quem honoramus in terris, ejus conſortio perfruamur in cœlis. Amen.

Oratio ad B. Joannem Nepomuc.

Quam tribus linguis, Bohemicè, Germanicè & Latinè ſcriptam, & in tabellis ante ejus tumulum appenſam, populus piè recitare conſuevit, ad verbum deſcripta.

B. Joannes, Martyr ac Patrone, Nepomuci in Regno Bohemiæ oriunde, templi S. Viti in arce Pragenſi Canonice; eò quòd ad inſtantiam Wenceslai IV. regis, ulciſci ſe de conjuge, ſæpe illum de vita corrigenda monente, volentis,

ante & poſt torturam, Confeſſionem Auguſtæ propalare recuſaſti, in flumen Muldavam ex Ponte præcipitatus, à luminibus, noctu ſupra flumen ubi corpus tuum jacuit apparentibus, certiſſimis tuæ innocentiæ & ſanctitatis teſtibus oſtenſus, ſolenniter ab univerſo Clero ac populo ad Cathedrale templum deportatus fuiſti; ubi usque hodie, qui tuum ſepulcrum exhonorat, vulgi infamiam effugere non ſolet. Tu enim admirandam, inauditam, ac ſempiternam memoriam ſecreti exomologeſeos tuendi poſt te reliquiſti. Per hæc tua merita & dona divinitus tibi conceſſa, precamur ſuppliciter ac fiducialiter, apud omnipotentem Deum eam impetra nobis gratiam, ut ira ejus conquieſcat, peccatorum pœnas, uti peſtem, bellum, famem, aliásque tam corporis quàm animæ, plagas clementer avertat; & ut nos ante obitum confiteri, pro peccatis ſatisfacere, omne periculum & ſeculi dedecus, hominúmque ſcandalum effugere, Deo placere & adhærere, vitam laudabiliter concludere, & ad vitam æternam pervenire poſſimus. Per Jeſum Chriſtum Dominum ac Salvatorem Noſtrum. Amen.

Ioh. Andr. Pfeffel sculps. Aug. Vind.

Digitized by Google

Digitized by Google

2.

Concepit filium
in Senectute Sua
Luc. C. 1. v. 36.
Ioannes Nepomuc ex grandaevis
parentibus nascitur, coelesti flam,
ma domum paternam ambiente.
Vita Num. 2. et 3.

3.

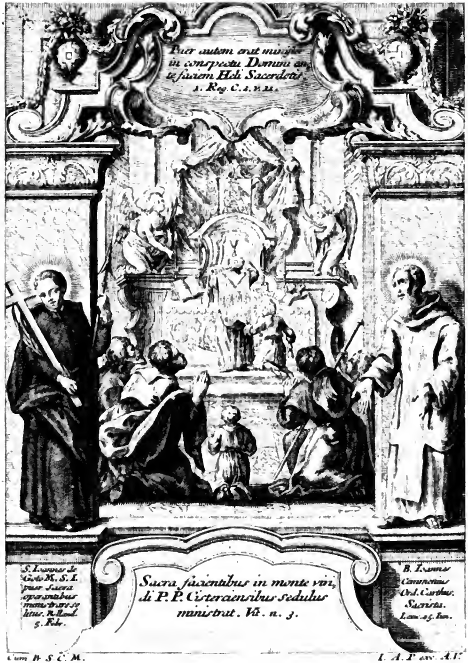

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

4.

Cum P. S. C. M.

I. A. P. exc. A.V.

Cum P. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

6.

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

7.

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

8.

Cum P. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

o.

Cum Priv. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

13.

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

14.

Cum Pr. S. C. M.   I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Cum Pr. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Cum P. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

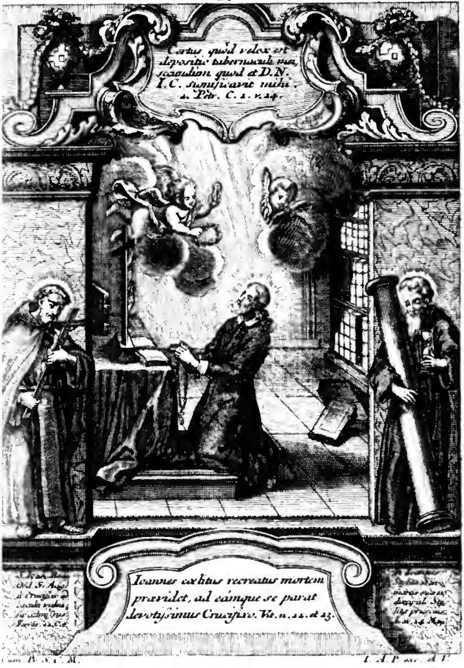

Cum Priv. S. C. M.

I. A. P. ...

Digitized by Google

Digitized by Google

Certus quòd velox est
depositio tabernaculi mei,
secundum quod et D. N.
I. C. significavit mihi.
2. Petr. C. 1. v. 14.
Ioannes cœlitus recreatus mortem
prævidet, ad eámque se parat
devotiſsimus Crucifixo. Vit. n. 22. et 23.

Cum Pr. S. C. M.   I A P ... A V

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum P. S. C. M.

I. A. Pf. sc. A.V.

23.

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Cum Pr. S.C.M. I. A. P. exc. A.V.

Digitized by Google

Digitized by Google

26.

Cum Pr. S. C. M. — I. A. P. exc. A. V.

Cum Pr. S. C. M. I. A. P. A. V.

Digitized by Google

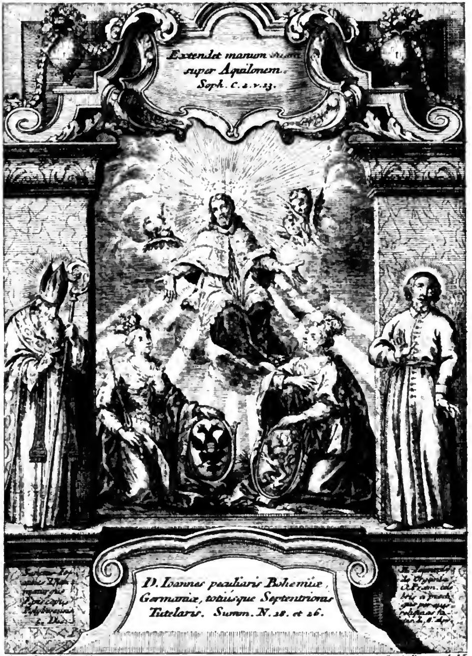
Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Priv. S.C. M. I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Cum Priv. S. C. M.

I. A. P. exc. A. V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

31. 2

Cum Pr. S.C.M. I.A.P. exc. A.V.

Digitized by Google

005658343

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google